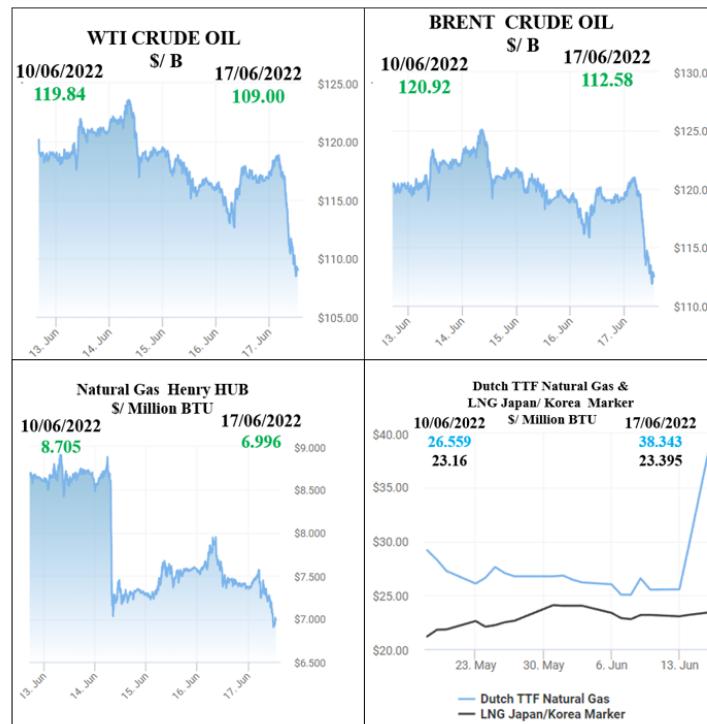

پایش بازار

قیمت تمامی حامل‌های انرژی در بازه ۷ روزه با کاهش همراه بوده که عمده دلیل آن ناشی از افزایش نرخ بهره بانکی در آمریکا، نگرانی‌ها نسبت به کاهش نرخ رشد اقتصادی، شیوع مجدد کووید-۱۹ در چین، و افزایش ذخایر استراتژیک نفتی در ایالات متحده است. بهای نفت خام برنت با کاهش ۴.۳ درصدی از ۱۲۳.۲۱ دلار به ۱۱۸.۰۲ دلار در روز جمعه رسید. نفت وست تگزاس اینترمیدیت با افت ۵.۲ درصدی، از ۱۲۱.۶۲ دلار در هر بشکه به قیمت ۱۱۵.۳۵ دلار در معاملات آخر هفته رسید. گاز طبیعی روند مشابهی را در هفته گذشته پشت سر گذاشت و با کاهش ۱۲۱.۴ سنتی از ۸.۸۸۶ دلار در ۱۰ ژوئن به ۷.۶۷۲ دلار در بازار هنری‌هاب در معاملات روز جمعه رسید. تداوم اثرات تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه روسیه و کمبود عرضه ناشی از کم‌رنگ شدن نقش روسیه در بازار اروپا کماکان به افزایش قیمت‌ها در هفته‌های آتی کمک خواهد کرد. شرکت GRTgaz، شرکت انتقال گاز فرانسوی روز جمعه گزارش داد، جریان گاز روسیه از آلمان به فرانسه از روز ۱۵ ژوئن متوقف شده است. همین امر منجر به افزایش قیمت گاز در اتحادیه اروپا شده است. چشم‌اندازها برای حصول توافق هسته‌ای ایران و برداشتن تحریم‌های آمریکا علیه کشور در بخش انرژی نیز در حال کم‌رنگ شدن است. از سوی دیگر اکنون روسیه با تخفیف‌هایی که می‌دهد جای ایران را در بازار غیررسمی می‌گیرد. اما با توجه به اینکه آمریکا و اروپا سعی در حذف روسیه از بازار نفت دارند، نبود ایران

و روسیه در بازار نفت میدان را برای کشورهای دیگر از جمله عربستان و عراق باز می‌کند. از طرفی شرکت ملی نفت ایران قیمت فروش رسمی گریدهای نفتی به مقصد آسیا در ماه ژوئیه را یک دلار و ۶۵ سنت تا یک دلار و ۸۵ سنت در مقایسه با ماه ژوئن بالا برد.

شرکت Goldman Sachs، غول مالی جهان، با اندکی خوشبینی قیمت نفت را برای تابستان سال جاری تا ۱۴۰ دلار تخمین زد. نشریه فارین پالیسی در گزارشی مدعی شده که قیمت نفت به زودی به ۱۵۰ دلار خواهد رسید. این گزارش می‌گوید که بهای طلای سیاه تحت تاثیر عواملی چون رشد بی‌رویه تقاضای سوخت، خالی شدن موجودی‌های ذخایر نفتی، دشواری اعمال تغییرات عمده در روند صنعت پالایشی و محدودیت شدید ظرفیت اضافه عرضه به صورت بی‌وقفه به رشد خود ادامه خواهد داد.

تفسیر هفته

۱. تصمیم بانک مرکزی آمریکا مبنی بر افزایش ۰.۷۵ درصدی نرخ بهره، مهم‌ترین عامل اثرگذار بر قیمت در تمامی بازارها از جمله بازار انرژی در هفته اخیر بود. عاملی که منجر به ریزش بازارهای مالی (بازار سهام و رمزارزها) و همچنین کاهش قیمت حاملهای انرژی پس از رشد افسارگسیخته هفته‌های اخیر ناشی از تنش روسیه-اوکراین شد. سیاستی که در ایالات متحده مسبوق به سابقه بوده و از مدتها قبل بر لزوم اتخاذ چنین سیاستی نیز تاکید شده بود. مسئولین بانک مرکزی آمریکا در ۱۴ اردیبهشت سال جاری نرخ بهره را به میزان ۰.۵ درصد افزایش داده بودند. تصمیمی که برای مقابله با تورم بی‌سابقه در بزرگترین اقتصاد دنیا گرفته شد، اما به نتیجه مطلوب نرسید. نهایتاً پس از کمتر از دو ماه از افزایش قبلی، بانک مرکزی آمریکا در تلاش برای کنترل تورم که به بالاترین حد خود از ۴۰ سال گذشته رسیده، روز چهارشنبه ۲۵ خرداد، نسبت به افزایش ۰.۷۵ درصدی نرخ بهره اقدام کرد تا بالاترین افزایش از سال ۱۹۹۴ رقم بخورد و با این افزایش، نرخ بهره در ایالات متحده به ۱.۷۵ رسید. رئیس قبلی فدرال رزرو آمریکا هم پیش‌بینی کرده که نرخ بهره آمریکا در سال جاری به محدوده ۵ درصدی خواهد رسید! افزایش نرخ بهره منجر به آسیب دیدن رشد اقتصاد جهانی و عدم ورود نقدینگی توسط سرمایه‌گذاران در بازار انرژی خواهد شد.

براساس آمار منتشرشده در سایت تریدینگ اکونومیک نرخ تورم در ایالات متحده در ماه مه به ۸.۶ درصد رسیده که بیشترین میزان از دسامبر سال ۱۹۸۱ می‌باشد. جو بایدن رییس جمهور آمریکا در سخنرانی خود در هفته اخیر، کنترل نرخ تورم را مهم‌ترین اولویت داخلی کاخ سفید اعلام کرد. در طول سه دهه گذشته نرخ تورم ایالات متحده تنها ۴ بار از عدد ۵ درصد تجاوز کرده است. تغییرات نرخ تورم آمریکا بین سالهای ۱۹۸۰ و ۲۰۲۲ در نمودار ۱ رسم شده است.

نمودار ۱. نرخ تورم آمریکا بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۲۰۲۲ (tradingeconomics.com)

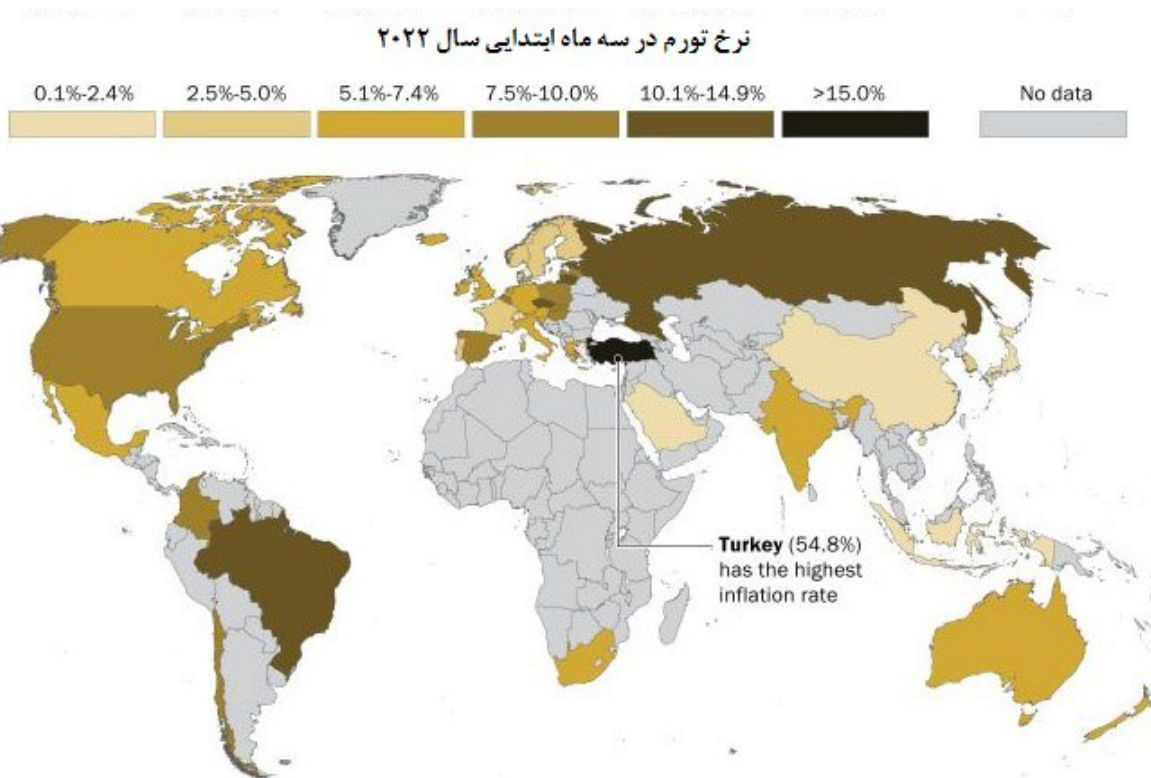
همانطور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود در طول دو دهه گذشته نرخ تورم ایالات متحده عموماً زیر ۵ درصد بوده اما در یکسال گذشته نرخ تورم از میانگین ماهانه بیست ساله خود، برابر ۲.۳ تجاوز کرده و به ۸.۶ رسیده است. براساس این گزارش بخش انرژی با نرخ تورم ۳۴.۶ درصد و بخش غذا با ۱۰.۱ درصد بیشترین سهم را در این تورم افسارگسیخته ایفا کرده است. در این میان نفت خام با ۱۰۶.۷ درصد، گازوییل با ۴۸.۷ درصد، برق با ۱۲ درصد و گاز طبیعی با ۳۰.۲ درصد بیشترین تورم را در بازار انرژی داشته‌اند. تغییرات نرخ تورم انرژی آمریکا بین سالهای ۲۰۰۵ و ۲۰۲۲ در نمودار ۲ رسم شده است.

نمودار ۲. نرخ تورم انرژی آمریکا بین سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۲ (tradingeconomics.com)

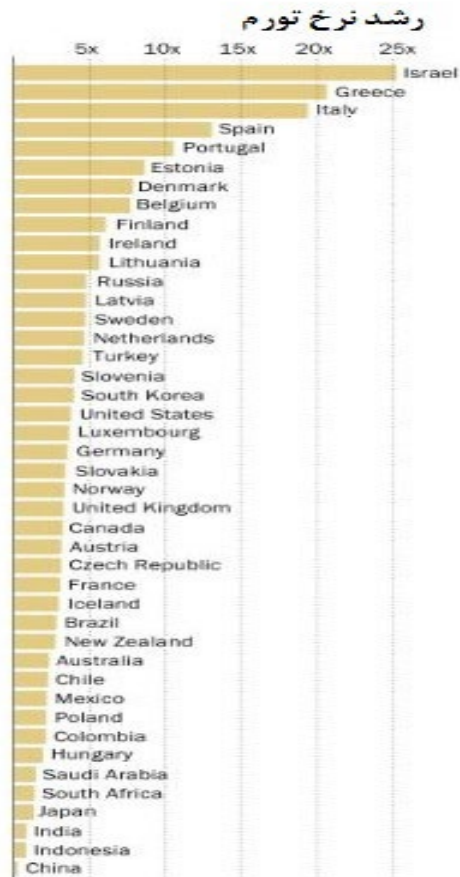
افزایش نرخ تورم و اتخاذ سیاست افزایش نرخ بهره منحصر به آمریکا نبوده و تمامی اقتصادهای دنیا را درگیر کرده است. در آخرین گزارشی که سازمان همکاری و توسعه اقتصادی درباره ۴۴ کشور (۳۷ کشور عضو این سازمان و ۷ اقتصاد برتر دنیا) منتشر کرده، رشد چند برابری نرخ تورم در سه ماهه ابتدایی سال ۲۰۲۲ در

مقایسه با نرخ تورم در سال ۲۰۲۰ قبل از همه‌گیری کرونا مشهود است. براساس این گزارش بیشترین نرخ تورم در کشورهای اروپای شرقی، آمریکای شمالی و آمریکای مرکزی مشاهده شد و ترکیه با نرخ تورم ۵۴.۸ درصد بیشترین نرخ تورم را در سال ۲۰۲۲ تجربه کرده‌اند که در شکل ۱ رسم شده است.

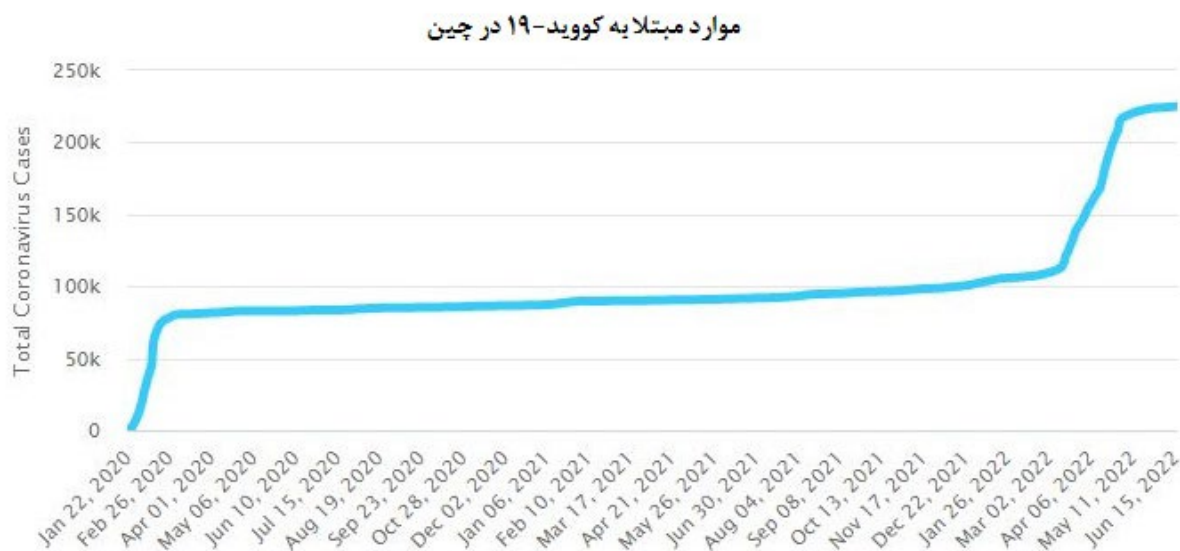
شکل ۱. نرخ تورم ۳۷ کشور عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و ۷ اقتصاد برتر دنیا (OECD)

براساس این گزارش نرخ تورم ۳۷ کشور مورد مطالعه نسبت به سال ۲۰۲۰ حداقل دو برابر شده و نرخ تورم ۱۶ کشور با رشد ۴ برابری همراه بوده است. در این میان اسرائیل، یونان، ایتالیا، اسپانیا، و پرتغال به ترتیب با رشد ۲۵، ۲۱، ۱۹، ۱۳، و ۱۱ برابری بیشترین رشد تورم را تجربه کرده‌اند و در مقابل کشورهای چین، اندونزی، هند، ژاپن، و آفریقای جنوبی با کمترین رشد نرخ تورم روبه‌رو بوده‌اند. ایالات متحده آمریکا نیز در این شاخص با رشد حدود ۴ برابری جایگاه ۱۹ را بخود اختصاص داده است که در نمودار ۳ نمایش داده شده است. در همین راستا و برای مقابله با تورم بی‌سابقه، بانک مرکزی اروپا هفته گذشته اعلام کرد که نرخ بهره پایه را برای نخستین بار طی ۱۱ سال گذشته به میزان ۰.۲۵ درصد افزایش خواهد داد. بانک مرکزی اروپا هدف از این اقدام را رساندن نرخ تورم به هدف ۲ درصدی عنوان کرده، نرخ که طی ماه مه گذشته در منطقه یورو به ۸.۱ درصد رسید که در ۲۵ سال گذشته بی‌سابقه بوده است.

نمودار ۳. رشد نرخ تورم ۳۷ کشور عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و ۷ اقتصاد برتر دنیا (OECD)

۲. طبعاً مهم‌ترین عامل اثرگذار بر قیمت در هر بازاری تعادل بین عرضه و تقاضا می‌باشد و در حالیکه انتظار می‌رفت با پایان همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ در جهان و بخصوص در چین، بازارها با افزایش تقاضا و قیمت روبه‌رو باشند، جهش موارد ابتلا به کووید-۱۹ در هفته اخیر در چین بعنوان دومین اقتصاد بزرگ دنیا نگرانیها نسبت به احیای تقاضا در بازارها را افزایش داده است. در نمودار ۴ موارد مبتلا به کووید-۱۹ در چین نمایش داده شده است.

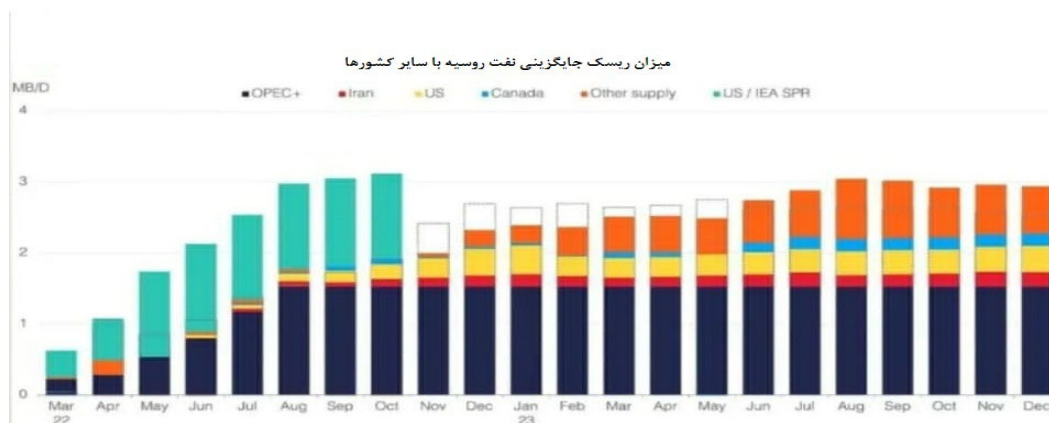

نمودار ۴. جهش موارد ابتلا به کووید-۱۹ در چین (بانک جهانی)

همانطور که در نمودار ۴ مشاهده می شود موارد مبتلا به کووید-۱۹ در هفته اخیر افزایش یافته و چین که اخیراً محدودیت های کرونایی در پکن و شانگهای را برداشته بود، برای اعمال مجدد قرنطینه ها آماده شد. چین بعنوان بزرگترین واردکننده نفت، با تقاضای حدود ده میلیون بشکه نفت در روز نقش بسیار مهمی را در بازار انرژی ایفا میکند و شیوع مجدد بیماری کووید-۱۹ در این کشور، شتاب افزایش قیمت ها در بازار انرژی بعد از شروع تنش روسیه و اوکراین را کنترل کرده است. البته به اذعان بسیاری از رسانه ها در مجموع بازار انرژی با افزایش تقاضا همراه خواهد بود و بعید بنظر میرسد محدودیت های کرونایی تداوم داشته باشند.

۳. قیمت حامل های انرژی اگرچه با ریزش مقطعی در هفته اخیر همراه بوده اما تداوم پیامدهای تنش روسیه- اوکراین و در راس آنها تصویب بسته ششم تحریم های اتحادیه اروپا علیه روسیه با محوریت ممنوعیت واردات نفت و گاز روسها، نشانگر قیمت های بالاتر در ماه های آتی می باشد. آمار منابع رسمی اما نشان از افزایش درآمد روسها در این مدت داشته است. به گزارش آژانس بین المللی انرژی، با وجود افت حدود سه درصدی صادرات، مجموع درآمد روسیه از فروش نفت و فرآورده های نفتی در ماه مه به حدود ۲۰ میلیارد دلار رسیده که در مقایسه با ماه آوریل ۱۱ درصد افزایش یافته است. روسها پس از شروع تنش در خاک اوکراین بازار هدف صادراتی خود را از اروپا به کشورهای آسیایی و در راس آنها به چین و هند تغییر داده است. افزایش حدود ۶۰ درصدی قیمت نفت در سال ۲۰۲۲ این امکان را به حاکمان روسیه داده تا حتی با اعمال تخفیف ۳۰ دلاری در فروش نفت خود درآمدهای ارزی خود را افزایش دهند. نکته قابل تامل افزایش مجموع صادرات نفتی روسها در ماه مه و به میزان ۵۰۰ هزار بشکه در روز است که عمده دلیل ناشی از

افزایش صادرات به کشورهای آسیایی است. سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه در تازه‌ترین اظهارنظر خود قیمتهای فعلی را حاصل سیاست‌های غلط غرب دانسته که نتیجه آن نه تنها منجر به تضعیف اقتصاد روسیه نشده بلکه به گفته وی سود روسها از صادرات انرژی در سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. سیتی بانک اعلام کرد که تغییر مسیر محموله‌های نفت خام روسیه به آسیا می‌تواند به این معنا باشد که تولید و صادرات روسیه سرانجام کاهش چندانی نخواهد داشت و در محدوده یک میلیون تا یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز خواهد بود. در مقابل باید به نقش عربستان در تولید و عرضه نفت اشاره کرد که به نقل از خبرگزاریها صادرات خود به چین را کاهش داده و بنظر می‌رسد خود را برای تامین نیاز کشورهای اروپایی آماده می‌کند. یکی از مواردی که پس از شروع تنش در اوکراین مورد بحث بسیاری از تحلیلگران حوزه انرژی بوده، جایگزینی نفت روسیه با نفت ایران بخصوص در بازار آسیا می‌باشد. آمار و ارقام اما نشانگر چیز دیگری هستند. نمودار ۵ نشانگر ریسکی می‌باشد که نفت روسیه برای جایگزینی با نفت سایر کشورها ایجاد می‌کند.

نمودار ۵. میزان ریسک جایگزینی نفت روسیه با سایر کشورها

طبق نمودار ۵ نفت روسیه تاکنون تهدیدی برای بازار نفت ایران نداشته و در عمل بیشترین ریسک را برای ایالات متحده و گروه اوپک ایجاد کرده است. براساس این نمودار، پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال ۲۰۲۲، نفت روسیه نهایتاً تهدیدی برای صادرات ۵۰ تا ۱۰۰ هزار بشکه نفت ایران در بازار انرژی باشد. بنظر می‌رسد آرایش جدید عرضه در بازار انرژی بیش از آنکه مورد تهدید سایر رقبا باشد به فرصت‌طلبی خود کشورها برای یافتن مشتری در این بازار گره خورده است.

از طرفی باید به توقف صادرات گاز شرکت گازپروم روسیه به آلمان از خطوط نورد استریم در هفته اخیر اشاره کرد. نورد استریم مجموعه‌ای از خطوط لوله انتقال گاز طبیعی دریایی در اروپا است که با گذر از بستر دریای بالتیک گاز را از روسیه به آلمان می‌رساند و شامل دو خط لوله است که از ویبورگ در شمال غربی روسیه تا لوبمین در نزدیکی گرایفسوالد در شمال شرقی آلمان کشیده شده است. به گزارش اوپل پرایس

عرضه گاز روسیه به بزرگترین اقتصاد اروپا بدلیل تاخیر در تعمیر تجهیزات توسط شرکت زیمنس حدود ۴۰ درصد کاهش یافته است. طبق این گزارش، خط لوله نورد استریم در ماه آتی برای ۲ هفته به منظور تعمیرات و نگهداری بسته خواهد بود و هیچ جریان گازی به آلمان وجود نخواهد داشت. به این ترتیب قیمت گاز در اروپا در هفته اخیر ۱۳ درصد افزایش یافت. خط لوله نورد استریم در شکل ۲ نمایش داده شده است.

شکل ۲. خط لوله نورد استریم

تهیه کنندگان این شماره: علیرضا اسقانیان، تبسم میرشکارزاده، و عباس ملکی